Tilżês Keleiwis

(pirma „Naujasis Keleiwis").

„Tilżês Keleiwis", kas Pētnyczią ißdůdams kaßtůja ant Bertainio Meto **50 Pen.**

Apstelawimai yra nů bile kokio Posto priimami, arba ir paczoj Drukorijoj

J. Reylānderio bey Sunaus

Tilżēje, Aukßtoje Ulycz. 67 (Hohe Str. 67).

Apsakimai,

į Drukoriją Tilżês Keleiwjo suncziami kaßtůja po 10 Pen.

Prisiulymai 15 Pen.,

uż kożną smulkeis Raßtais ispaustą Eilę.

Gromatos dēl Tilżês Keleiwjo patiês ißraßomos tampa į Tilżę, Fabrikstraße Nr. 13, parterre, nusiunczjamos.

Nro. 40. Tilżēje, 7. Oktoberi. **1887.**

Ant 18. Nedēldienês po ßwentosês Traicês.

Grom. Korint. 1, 4—9.

Aß dēkawoju sawo Diewui wisados Jusû dēley uż Diewo Malonę, kuri Jums důta yra Kristuje Jēzuje, kad Jus este per jį wisůse Dalykůse bagotais padaryti wisame Moksle ir wisame Ißpażinime; kaipgi ir Apsakimas apie Kristų Jusyje galingas pastojęs yra; teip kad Jus ney jokiôs Dowanôs nestokojat, bet tikt laukiat Apreißkimo musû Pono Jēzaus Kristaus, kursai Jus ir pastiprys iki Galo, jeib butumbit nebartini Dienoje musû Pono Jēzaus Kristaus; nēs Diewas yra wiernas, per kurį Jus pawadinti este į Draugystę jo Sunaus, Jēzaus Kristaus, musû Wießpatiês.

Tai yra grażus Liudimas, kurį Apaßtals Powils sawo Surinkimui Korinto Mieste gal důti. Su koke didże Proce ir neapsakomais kunißkais Wargais bey Kentējimais naujieji Surinkimai, Eyropoj nu Apaßtalo įtaisomi buwo, tay yra pażystama. Be jokiôs wirßutiniôs Paßalpôs, wienat tikt ant Diewo Pagalbôs pasitikēdams jis tą sunkujį Darbą buwo prasidējęs, o jis tikt teip ßlownay pasiseke, kad iß jo neapsakoma Żegnone ant wiso Swieto ißsiplatino. Rods Apaßtals ne wisuczēs prie sawo mielujû Surinkimû patsai tegalējo buti; jis ale ir astu budams jus ant sawo Szirdiês neßiojo ir sawę per kaltą laikes, dēl jujû Wießpaczui Rokundą důti. Ypaczey jam Korinte esasis Surinkimas prie Szirdiês buwo priaugęs, kaip mes iß dwiejû jam raßytujû Gromatû suprasti galime, kuriose Apaßtals sawo ypatißką Pasimēgimą su Pasilaikymais ano krikßczionißkojo Surinkimo ißtaria; teip jis jau Pradzioje pirmosês Gromatôs sawo Diewui uż wisą tą Malonę, kurę jis per Kristų Surinkimui buwo ißrodęs, dēkawoja. Apaßtals dēley Surinkimo kaip koks Tēws uż sawo Kudikius pasirupino ir jo prie Diewo sawo Maldoj bey Dēkawonēj minējo. Ypatißkas Dziaugsmas jam iß to buwo pasidaręs, kad Surinkimas per Diewo Malonę wisame krikßczionißkame Moksle bey Ißpażinime to Mokslo augęs ir tarpęs buwo, o priegtam ir Apsakimas Diewo Żodzio per patiês Surinkimo Draugsanarius galings buwo postojęs, teip kad Korintionai su wisomis dwasißkomis Dowanomis ißrēdyti Apsireißkimo Dienôs musû Pono Jēzaus Kristaus laukti galējo. Apaßtals prie tokiû Pasilaikymû be Rupestiês buti ir tą Lukestį galējo turēti, kad Kristus sawo Surinkimą ir iki Galo pastiprysęs, jeib tasai Dienoje Sudo nebartinas butu. Diewas sawo Pagalboje yra wiernas, kursai matydams, kad Żmogus sawo Pasigerinime su Proce dirba, nu jo sawo Pristową neattraukia, bet ję iki gerôs Pabaigôs sutenka. Toks Pasimēgimo-Liudymas Apaßtalo Szirdzei iß Tiesôs ant Pasigerējimo turējo derēti, kuri tiek daug per nepaliaujancziůsius Pabarimus bey Pakoznyjimus prie kitû Surinkimû, kuriůse menkesnis Tarpimas tebuwo numanomas, apsunkinta radosi. — Kad dabar po daugel Szimtmecziû, po daugel Persiskiedimû Wierôs Dalykuse, po Papratimo Diewo Żodį tuleropay ißsiguldyti ir Skirtwieras pagal tai įtaisyti, po daugel Gincziû, je irgi Wierôs Dalykû dēley nusidawusiû Karû Apaßtals ant wisû tû krikßczionißkujû Surinkimû, kurie iß jo Gruntawojimû buwo prasidēję, nużwelgtu, kokį Liudymą jis tada tiems galētu důti? Ak tasai pagal jû tuleropajį wirßutinyjį Ißweizdējimą labay tuleropsz turētu butu ir pirmkol jis tokį Liudymą atdůtu, turētu jis pirma tû wiernujû Dußiû Ganytojû pajēßkoti, kurie jo Dumoj bey jo Dwasēj n'atilsdami dirba, kurie su tokējau Meile bey Wiernybe, kaip jis, saw patiems bey Diewui Rokundą důda apie Surinkimo Tarpimą. Szendien daug Kartû liůbj atwiray sakoma buti, kad musû Wierôs Ißsipażinimo Pasilaikymai per Czēsû Ilgį teip esantis ißkrypę ir sumenkēję, kad wisa Diewo Szlużba į wirßutinius Pajunkimus esanti pawirtusi. Tokie Kaltinimai ypaczey nu tujû į Swietą ißplatinami yra, kurie bażnytißkiesiems Dalykams astu stow. Jie todēl kokį padabotiną Swarbumą netur, bet atpencz mes ney jokiôs Prieżastiês neturime, apie tay abejoti, kad ßendien teipjau tokiû wiernû Tarnû Diewo Karalystēj yra randama, kurie su wisu Igalējimu uż Surinkimû Tarpimą dirba. Tas wisas Darbs ale niera toks atwiras ir lengwey suprantamas, kad ir astu Stowentysis apie jį sawo Atsudyjimą ißsiimti galētu. Priegtam ir dar wiens Dalyks tur buti apdumojamas: Tarp Apaßtalû Czēso bey musû Czēso tikt ir labay didis Skirtumas yra pasidaręs. Tůkart didziausis Użdawimas tame pasidare, kad Diewo Żodis wisam Swietui butu apsakomas, koktai tikt po didziausę Sunkenybę pacziû Apsakytojû tegalējo nusidůti. Tas Darbs ßendien iß didziausiôs Daliês yra atliktas; antroji Dalis ale dar niera atlikta, butent ta, kad apsakytasis Żodis ir Waisiû atgabentu. Szis paskuy minētasis Darbs, kurį kiekwiens prie sawo Szirdiês pats tur dirbti ir kursai ney per jokį Dußiû Rupintojį ir ney per jokius bażnytißkus Dawadus negal buti palengwinamas, tur nepasi-

liautinay toliaus buti wedamas; Rokundą uź Pasisekimą to Darbo koźnas Krikßczionis pats kartunta dûti turēs; ant to ypaczey musû Czēsas turētu padaboti. Te padeda Diews mums wisiems, kad Dienai Apsireißkimo musû Pono Jēzaus Kristaus koźnas apie sawo Dußiôs Ißganymo Darbą tą Liudymą dûti galētumbimēs, kuri Apaßtals sawo Gromatoj apie Surinkimą Korinte ißtaria.

Kas paskutiname Czēse Swiete nusidawe.

Iß Wokietijôs.

Berlyne, 27. Sept. Kaip Ciecorus apie „aukßtesnes Maces“ mislyja, yra jis wiename wisûaukßcziausiame Atsiliepime wienam Fabrikantui ißsitaręs. Fabrikants buwo wienoje Prowoje su nekure Fabrike Berlyne uźsiwēlawęs, Patento Mokesni, t. e. Mokesni, kurs uź tai yra uźmokams, kad Ißrastojui kokio naujo Daikto wieninteley jam pacziam tą Teisybe paliktu, tą Daiktą daryti ir pardûti, uźmokēti reikia. Jis praßpieliawo per tai sawo Prową su Fabrike. Praßpēliawęs kreipēsi jis prie Ciecoraus. Ciecoraus Atsakymas skambējo: „Labay apgalētina. Aukßtesnioms Maciems ir jû Weikimams esu ir aß padûtas: ir aß turiu Zemēs Zokanams klausyti.“

— Karaluno Uźsilaikyms pietiniose Zemēse nusitęs bene dar ilgesni Laiką, nēsa Berlyne ēsantieji Karaluno Urēdininkai ir Tarnai gawo Atlaidôs Laiką iki Meijo kito Meto.

— Kunigaikßcziui Bismarkiui yra iß Priezasties jo 25metinēs Ministerio Rykawimo Szwentēs iß wisû Dalû Wokietijôs, kaip ir iß swetimû Zemiû, wyriausey iß Estreikijôs, Italijôs ir Englanto, skaitlingay Palaimôs welyjancziû Pasweikinimû prisiusta; Skaitlus Depeßiû wien pasidaro iß daug Szimtû, tarp kuriû wyriausey Palaimôs Welyjimai Ciecorēnēs, Karaluno, keliû wokißkû waldancziû Kunigaikßcziû ir jû Ministeriû minētini yra.

Princas Ferdinands iß Koburkio, naujey skirtasis Bulgarû Kunigaikßtis.

Ferdinand Maximilian Karl Leopold Maria Ercikis iß Zaksû yra jauniausiasis Sunus ēstreikißko Gendrolmajoro, Mete 1881 pasimirusojo Princo Augusto iß Koburkio bey Princesēs Klementynēs iß Orleans, seniausiosēs Dukters buwusiojo Prancuzû Karaliqus Louis Pilipo. Jisai 1861 Wyne gimęs, ten ir uźaugytas tape. Princas Ferdinands iß Koburkio yra Gencziû su Daugumu eyropeißkû Waldonû Giminiû. Jo senesnysis Brolis, ēstreikißkas Gendrolmajoras Princas Pilipas iß Koburkio, yra Wyras Princesēs Luyzēs iß Belgijôs ir tûmi Szwogaris Karaliuno Rudolfo. Princo Sesû Klotilde yra Pati Ercercikio Jozēpo. Ale ir su Englanto, Portugalû, Brazylyjôs ir Italyjôs Waldonû Giminēmis yra dabar ēsantysis Bulgarû Kunigaikßtis Gencziû.

— Iß Badû-Badû praneßama: Musû Ciecorus aplanke wakar Brazylyjôs Ciecoriû ir tada ißējo pasiwaźinēti. Kaip mislyjama yra, Ciecorus Mieste Baden-Baden kokes ketures Nedēles, uźsilaikys ir tada i Berlyną sugryß. Sweikata Ciecoraus ir Ciecorēnēs yra labay gera. Sekancziose Dienose yra ant musû Ciecoraus Aplankymo Belgijôs Karalus, iß Brüssel parkeliaujas, sulaukiamas. Ir Didercikis nû Sachsen-Weimar yra ant Gimimo Dienôs musû Ciecorēnēs 30. Sept. czionay sulaukiams.

— Musû Karalunas tebegywena su sawo Namißkeis dar wis Toblache, Tyrolû Zemēje. Jo Sweikata eina, kad ir palengwu geryn. Iß czion Karalunas bene i Miestą Venedig Italijoj keliaus. — Apie Karaluną kalbant reikia smagiujû Zodźiû musû Ciecoriaus atsiminti, kuriûs jis neseney kalbējo, kaip ji Daugybē aukßtû, Wyrû dēl jo Sweikatôs pilno Ißweizdējimo ikalbino. Meilingay Waldonas tare: „Aß ir jauczius dabar labay sweikas ēsąs; ale tai aß ir turiu buti; nēsa aß turiu wieną Geidawimą, kurio Ißpildymą dar sulaukti norēcziau.“ Atsakymo laukdami ziurējo wisi i silaji Waldoną, o ßisai kalbējo toliaus: „Aß norēcziau dar Kartą, kaip kitûse Metûse, aißku ir czystą Balsą sawo Sunaus, Karaluno, girdēti.

— Apie nepalaimingaji Bayerû Karalu Liudwiki II., kurs nusiskandino, raßo ßiose Dienose wiens wokißkas Laikraßtis: 17. Julyju Mete 1886 bēgo per Laißkus Zine apie nekuri Prisiulymą wieno Agento Paryzißkio Banko-Buto Rothschild, kursai Karalui Liudwikiui 40 Milijonû Zyczkôs prisiule. Szitas Dalyks dawe Pradzią Apmastymui, ar Karalu reikią po Parwingeryste statyti ir Waldono Wietoje Wietininką ißskirti. Keles Dienas wēliaus tape ta Gromata Bayerû Deputiertbutyje padēta. Jôs Siuntējas, Wardu Raymond Faure, siule Bayerû Karalui Parupinimą Zyczkôs nu 40 Milijonû nû Princû iß Orleans. Szita Zyczka busenti tûjau dûdama, jey Liudwikis, Karui tarp Wokietijôs ir Prancuzijôs pasikēlus, Bayerû Zemę ney po wiena, ney po antrû einancze ißlaikysęs. Szitôs Gromatôs Raßējas, kaip dabar ißrasta ēsą, buwęs wiens ten Umûse suklydęs Zmogus iß pietinēs Prancuzijôs.

— Apie Pasilaikymus Prancuzijoje raßo wiens wokißkas Laikraßtis: Szitas wisas Atsitikimas prie Prancuzû Rubeźians Elzas-Lotringiûse statąs wisą smutnaji Pasilaikymą Prancuzijoje i skaisczziausę Szwiesą. Pons Prēzidents sēdys pakajingay sawo Namûse. Ministērijôs Wirßininks su wisa Ministērija tylentis teipjau. Wiens Princas, norys Prancuzijôs Waldonu pastoti, ir Armēkuro Komandērs Boulanger, buwusysis Karo-Ministeris, kalbancziu atwiray, o Prancuzija klausanties, abejodama, kam iß paskutiniû abiejû Wyrû sawo Likimą galenti i Rankas dēti. Ne dabar ēsancziojе Ministērija, ne, wisa Republike pasirodanti ßiems „atelsentiems Wyrams“ prießais kaip koke tarpine Waldzia. Didysis Lenktyn-Bēgims Prancuzijoje ēsąs prasidējęs; kas pasiliksęs Laimētojis, ar Boulanger, ar ansai Princas?

— 29. Sept. Tolesnis Zingsnis Lenkû Pawertimo i Wokiecziûs Pozû Prowincoj yra jau padarytas. Per karalißko Kabineto Paliepimą taps nû 1. Oktoberio ßio Meto wisose zemesniose Szuilēse Pozû Prowincôs lenkißkasis Kalbôs Mokslas wisose Klasose be Ißsiderējimo atmestas.

— Apie wokißkay-prancuzißkaji parubeźini Susiginczyjimą yra labay daug raßoma. Wokißki Tardymai sako, kad Jēgeris Kaufmann Szuwius wokißkoje Zemēje paleidęs ir kad v. Wangen bey Briguon, du Medziotoju iß didesnio Pulko Medziotojû wokißkoje Pusēje troppyjęs, o kad ßiûdu dar istengusiu, surastu budomu, ant 100 Zingsniu atstu ēsancziosēs Prancuzû Zemēs nubēgti, kur judu sukritusiu. Tam prießais Prancuzû Tardymai sako, kad ney wiens iß prancuzißkujû Medziotojû i wokißkaję Pusę neperējęs ir kad Kritusiûju ant prancuzißkojēs Zemēs troppytu ēsancziu, o ten ir iß tikro sukritusiu. Wienok wokißkujû Sudziû Tardyms rodosi gruntingesnis ir teisingesnis ēsąs. Sakoma, kad ir Perzießkojimas prieß Kaufmanną bey jo Draugus weik i Szali padēdamas busęs.

— 1. Okt. Apie Gimimo Dieną musû mylimosēs Ciecorēnēs iß Badû-Badû, kur ji dabar wieß, yra raßoma: Ciecorēnēs Gimimo Diena 30. Septemberi tape czionay Tykumoje praleista. Dowanû buwo be Golo daug susiusta. Wyriausios Dowanos buwo ßlowingos Kwētkos, kurios Rudeni beweik i Pawasari perkeite. Ciecorēne priēme Palaimôs Welyjimus Ciecoriaus, kurie pirmiausi buwo, tada Badû Didercikio ir Didercikēnēs. Tada priējo swetimi Waldonai ir Kunigaikßczei, sawo Palaimôs Welyjimus ißtarti. Ciecorēne bey Ciecorius ißweizdējo tą Dieną labay sweiku ir stipriu.

— 3. Okt. Brazylijôs Ciecorus, kursai per 2 Mēnesiu Badû-Badûse buwo, prastojo su sawo Familyja ßendien Badû-Badus. Ant Atsisweikinimo buwo Ciecorus Wiliums ant Gelzkelio atsiradęs priegtam ir Badû Didercikis ir Didercikēne bey Daugybe kitû aukßtû Kunigaikßcziû bey Wyriausybjû.

Stuttgart, 27. Sept. Depeße Wirtemberkio Karalaus iki Kunigaikßczio Bismarkio, ant jo Ministērio Szwentēs siustoji, skamba: Aß negaliu atsilaikyti, Jums, aukßtay garbinamasis Kunigaikßti, Palaimôs newelyjęs tai Szwentei, kurę Jus ßiose Dienose ßwencziate. Tepûla Jums wisados wiernas Ißpaźimims i Dalykus, nujiurent, ant Uźpelnymû dēl Ciecoriaus ir Zemēs tokiûse sunkiûse Cziesûse.“ Ciecorystēs Kancleris atsiliepe: „Jusû Majestētą praßau pakarniausey uź maloningaję Depeßę mano giliausēję Dēkawonę Malonēje priimti roczyti.“

München, 1. Okt. Deputiertai priēme po trumpos Ginczziôs Zokaną, kelcziantí pamatini Zemēs Zokaną dēl twirto Pristatymo Urēdininkû ir dēl Pardawimo karalißkujû Dwarû Waldono-Wieteninkystēs Cziese.

Szwēryne, 30. Sept. Didesnis Skaitlus Oficyrû nu 9. Armēkuro atliekta ßioje Walandoje po Wedimu Gendrolmajoro v. Fischer Gendrolßtabo-Kelionę per Mēcklenburkio Didercikystę, kuriû Uźdawimas yra, Laukus sekancziame Mete busencziam 9. Armēkuro Ciecoraus-Manēweriui sujießkoti. Girdima nû Oficyrû yra, kad ßitam Armēkurui Mete 1888 Garbē i Dalykus teks, jey galima, nû Ciecoraus patiēs perziurētu buti. Wyriausioji Kwartēra musû Ciecoraus busęs Miestelis Doberan.

Metz, 29. Sept. Schnäbele jaun., kursai, kaip Skaitytojei dar atsimys, Elzas-Lotringiůse per Rubežiu perējęs kurstanczius Raßtus prie Medziû ant Wießkelio prilipinęs buwo ir dēl to nutwertas tape, yra ant 3 Nedēlû Kalējimo ir 20 Mk. Piningû Korawonēs prasudytas. Schnäbele išsitare, jis apgailys labay, ką jis padaręs ēsąs. Sudžiôs Ponai jo Korawonę lengwindami prirokawo Perjießkojimo Kalējimą kaip Korawonę.

— 30. Sept. Iß Priežasties Malonēs Praßymo, kursai dēl wakar ant 3 Nedēlû Kalējimo prasudytojo Sunaus Policijôs Komisēro Schnäbele iki Ciecoriaus siustas tape, ibēgo ßi Wakarą telegrapißkas Paliepims, Schnäbele i Walnybę paleisti, kursai paleistas ant 7 Zēgoriaus Wakare ißkeliawo.

Iß Estereikijôs bey Ungarû.

Wyne, 26. Sept. Wyno Piningû Kalimo-Urēdysteje tape jau per keles Dienas Darbeninkai suimti. Kaip dabar ißreißkia, pereina pawogtieji Piningai Ißkadą 100 000 Auksiuû.

— Grykonijôs Karalius parwyks 1. Oktoberi su dideliu Palydējimu i Wyną ant keliû Dienû Užsilaikymo.

— 29. Sept. Felixdorfe, ne toly Wyno, yra wakar Parako Magazynas i Orą ißlēkęs; 12 Artilleristû pasiliko negywi ant Wietôs; Suronytujû Skaitlus dar niera žinomas.

— 2. Okt. Italijôs Ministeriû Prezidento Crispi Apsilankyms pas Kunigaikßti Bismarki Friedrichsruhēje bůda labay daug Swietui mislyti. Jis ißrodo gana aißkey, kaip Italija nepajudinamay prie Pakajaus laikosi. Apsilankymas Ministerio Crispi buwo iß tôs pacziôs Priežasties kaip ir Estreikijôs Ministerio laukiejû Dalykû nusidawęs.

Iß Prancuzijôs.

Paris, 1. Okt. Prancuzai pasidawe i Pakaju, kaip Wokiecziû Waldžia apsiēme, nußautojo Prancuzo Naßlei Piningais Atlyginimą mokēti. Dar jů labjaus jie prasidziugo, kaip Wokietijôs Pasiuntinys Paryže praneße, kad Wokietija nž tai rupysenti, jeib kitą Syki tokie Atsitikimai prie Rubežiaus nebenusidůtu. Laikraßtis „Liberte" raßo: Wokietyja dawe Prancuzijai kožną zokanißką Atlyginimą, kuri toji praße. Wisi diplomatißki Surotyjimai nusitęs tame Tarpe, iki Kaufmanns prasudyts bus.

Iß Englanto.

Mitchelstown, Irlante, 27. Sept Ant Gelžkelio tarp Miestû Kork ir Younghal, kurišmi Policistai ir Zelnierei ant Ißmetimo keliû Randauninkû iß jû Gywenimû dēl neužmokētôs Randôs keliauti turējo, Wężes nuplēßtos ir Telegropo Wiela perpjauta atrasta tape.

Iß Szpanijôs.

Madrid, 27. Sept. Dabar pasitwirtino, kad ant wienôs Salôs Karolynû Salynû, Spanijai priklausanczių, Maißtas ten gimusiû Žmoniû prieß Spanijôs Žmones pasikēlęs ēsąs. Salôs Apstatyms tetur tikt 50 Wyrû. Ten Gimusieji nužude Guwernērą ir surenyjo wieną Oficyrą; apie Likimą kitû Wyrû niera dar Nieko žinoma; du Zelnieriu užsigelbējo ant wieno anglißko Szonerio.

Iß Maskolijôs.

Petersburg, 29. Sept. Iß Maskolijôs pareina atpencz Žines apie tolyn wedamą Wokiecziû Priewarta dēley Atmetimo jû Kalbôs baltißkôse Prowincose, t. e. Kurlante ir Lyflante. Teip raßo wiens Woketis iß Rygôs: Liutērißkiems Mokytinams Mokytojû Seminarijôs Goldingoje, Kurlante, tape paliepta, kas Nedēldienę i Grykißkaję Bažnyczią eiti. Kurlantißkoji ēwagēlißkay-liutērißkoji Konzistorija prießyjosi preß ßitą Sąžinēs Priewarta. Szi Pawasari paliepe Direkteris Pleskawôs Gymnazyjôs Szuilokams liutērißkôs Wērôs, ant didžiû Szwencziû Grykißkay-katalikißkáję Bažnyczią aplankyti. Tēwai pasigůde i Petersburki, ir tikt su didžiu Wargu tepasiseke jiems ißprowyti, kad ßitą Paliepimą Wyriausybe atmete. Prie Dorpato Uniwerzitietôs tapè wisiems Profesoriams paliepta, wisus Mokslû Skaitymus Maskoliû Kalboje laikyti. Keli Profesorei klause tam Paliepimui, keti klausyti nenorēdami turējo nů Uniwerzitietôs atstoti.

Iß Bulgarijôs.

Naujas Užmanyms, Pasilaikimus Bulgaryoje sudawadyti, busęs ßiose Dienose Eyropôs didžiosioms Maciems prisiustas. Kaip iß Sofiôs praneßama yra, buk Turkija, Maskolija, Wokietija ir Prancuzija esanczios susitaikinusios, kitoms trims didžiosioms Zemiems, Italijai, Estreikijei ir Englantui, Užmanymą, prisiusti, kad rusißko Waldono Wieteninks kunigaikßtißko Stono, kursai nů turkißko ir estreikißko Priestowo palydētas buti galētu, ant tijû Mēnesiû i Bulgariją nusiustas taptu. Mislyjama yra, kad kitos Zemes ßitą Užmanymą priims; Bulgarai wienok yra apsiēmę, to Užmanimo Ißwedimui iß Tikro prießsistengti.

Iß Rumēnijôs.

Bukarest, 27. Sept. Maskolißki Agentai ißplatina iß Rumēnijôs, kur jiems užsilaikyti Wale yra, Daugybēje maißtißus Raßtus tarp bulgarißkû Zalnēriû Bulgarijoje.

Iß Azijôs.

Smyrna, maž. Azijoje, 27. Sept. Keturi Engelenderei yra ant Medžioklēs ne toly Smyrnôs Miesto nů Rabauninkû sugauti. Wyrausybe pasiprocewojo tůjaus Sugautůsius ißwalnyti ir apstatydino tą Kampą, kur Keleiwei užpulti tape.

— 3. Okt. Nů Rabauninkû 26 Sept. sugautieji keturi Englenderei tape už Mokējima 3000 Mk. Ißwadawimo Piningû wakar paleisti.

Iß Afrikôs.

Nylo Upe senka kas Dieną ir yra mislyjama, kad ji tikt teip daug Ißkadôs nepadarys. Wirßutinoje Egypto Zemēj per Nylo Upēs Aptwinimus 800 Familijû be Pastogēs pysiliko Padarytoji Ißkada yra ant 10 Milijonû Markiû rokůjama. Iß kitôs Pusēs tam prießais praneßama, kad Nylo Wandů kilstąs.

Für die Redaktion verantwortlich: G. Raudonus in Tilsit. (Beilage.) Druck und Verlag von J. Reyländer & Sohn in Tilsit.

Pridelka prie № 40 „Tilzes Keleiwjo".

Tilzėje, 7. Oktoberi.

Išgasczio Naktis Laukoje Red-Water-Rune Amierikoje.

Senasis Aukstasis Mak-Gregors buwo už Angôs sawo nůkampioje Szalyje prie Apaczios Kalnyno Sierra-Newada gulencziosės Szėtros išėjęs, norėdams žiurėti, kur jo jaunasis Draugas Wilius dingęs, kaip jisai ši nusigąsdams wisay išblyškusi ir swyrojanti ateinant pamate.

„Wiliau, kas Taw kenka? Tu turi Weidą kaip Kalkiu aptepta!" sušuko Senasis.

„Mak-Gregor, manę kaip Drugys kreta!" stenėjo jaunasis Wyras, ant už Angôs pastatytojo Sůlo nusileisdams. „Klausyk, kas man nusitiko. Tu žinai, kad aš dar Kartą į musů Důbę nubėgau, ten užmirštąji Kapli parnešti. Aš Kapli weik atradęs užsibegiau sawo Pypkę iš Naujo, kaip staigu Natů Wilbėjimą ir Arklių Trypimą sawo Užpakalyje išgirdau. Kas tai buwo? Senasis Posto Wežims, kurs kas Subatą tarp Winnemakôs ir Silver-Cliffo wažiůja. Wažnyczia jau iš tolo man mosdams teip dare, kaip kad jis ką ypatišką su manimi kalbėti turėtu. Aš palaukiau, ir Wežimui šale manęs apsistojus, išlipo sens Pons su žila Barzda, o šale jo geltonplauke Mergaite. Senasis Pons per sawo Aukso itwertůsius Brilliaus Stiklus meilingay į manę žiurėdams praše manęs, jam pasakyti, ar šime Kampe Nieko apie Gaują Plėšiko Salwadorės girdėjęs n'ėsąs? Jis ėsąs Mieste Silver-Cliff patyręs, kad drąsusis Rabauninkas czionay aplinkuy sawo Kwartierą pasitaisęs. Aš jam atsiliepiau, kad aš apie Salwadorę sawo wisame Amžyje Nieko girdėjęs n'ėsąs ir kad aš prisiegti galys, kad czionay wisame Krašte ney jokios Pėdos to priegabingojo Wyro, ney jo Gaujos numanyti n'ėsą. Szita Žine rodėsi senąji Poną labay nuraminanti, jis pasidėkawoje, o grażioji Mergaite teipjau. Tada wažiawo Wežims tolyn. Ale kas yra Taw, Mak-Gregor? Tu esi juk wisay į Mislis ipůlęs, o wyriausias Dalyks tur dar tikt pareiti!"

„Nieko niera!" sunurnėjo Senasis. „Tas Wardas pabudino manyje nesmagu Atsiminimą. Aš mislyju šitą Wyrą iš seno Czėso pažystąs. Bet tai tikt teip! Papasakok toliaus."

„Tu žinai," tare Wilius, „kad Posto Wežims dideli Winingi padaryti tur, kad jis į Winnemaką nukakti nor, nės kalnůtasis Laukas, ant kurio musů Butelei stow, netur ney jokio Wieškelio ir gul kaip kokia pakilusi Sala geltonose Smilczių Jurėse, kurios iki Red-Water-Runo nusitraukia. Greitais Žingsneis per Rugpywės Medžių Girę persidirbęs, per Spindžiu anoje Pusėje į Lauką išeidams išgirdau aš Apaczioje didžioje Smilczių Důbėj baimingą Pagalbos Szauksmą. Aš sawo Rewolweri išsitraukęs slenku dabotingay per manę paslepjancziůsius Krumus artyn. Szauksmas atėjo iš Tikro nu Smilczių Důbės, ir arcziaus prieinant bey iš už wieno Klewo žemyn į tąję žiurint pasirode man baisingas Pažwilgis. Apaczioj stow Posto Wežims, šale jo gul wiens Arklys Kraujůse, o po antrůju Arkliu Bėdžius Postiljons. Aš prišaukiau jam. Jis stena, ale kalbėti negal. Aš nušoku; cze wienok buwo gera Roda brangi, wiens Szuwis buwo jam per kairęję Krutinę perėjęs ir turėjo jam, kaip aš ant Žwilgio supratau, Smerti důti, kad ir ji teipjau išautasis Arklys pulbams užgulęs nebutu. Jis stenėjo bėdningay. Aš pridawjau jam Malką iš sawo Plėczkos, ir toji iteike jam tiek Sylos, kad jis su pastutiniu Pasistengimu man pašnibždėti galėjo: „Salwadore — užpulti — Keleiwei pawilkti! Pirm ne kol sawo Mislis suimti galėjau, išgirdau aukšt sawęs Spindžiuje Szuwius, o Tarpais Szauksmą moteriško Balso. Tai bus Keleiwei, mislijau sawyje. Wisay n'apsimislydams, išlipau aš iš stacziosės Smilczių Důbės."

„Toliaus, toliaus," ragino Senasis.

„Žėlėk, aš atejau per wėlay," atsiliepe smutnay Klausiasis. „Plėšikai buwo trumpą Prową padarę. Aplinkuy gulėjo sudraskyti Kupertai ir suplėšyti Raštai; Plėšims buwo rasi ne pagal Geidawimą išpůlęs. Senasis Ponas gulėjo su wisay sutrėkšta Galwa kaip kad ji Razbaininkai su Kojomis sutrypę butu, didžiame Kraujů Klane po wienu Rugpywės Medžiu; Ne toly grażioji Mergaite, išblyškusi kaip Sniegas, su Rankomis ant Krutinės, iš kurios Kraujas weržėsi. Aš atsiklaupjau šale jos, ale Kwėpawimo nebibuwo numanyti, Gywastis jau buwo Kuną prastojęs."

Szitą baisu Atsitikimą papasakojus Wistas nutilo. Kožnas turėjo su Sawo Mislimis

Wiens trudnas Nusidawimas.

Eiwils buwo gers Gaspadorius; Nieks jam netruko. Kaipo Pagalbininkę ir Draugalką sawo Gywenimo jis buwo wedęs grażęję šwiesplaukę Anikę. Teisybe buwo, Kraiczio ney jokio Anike jam n'atgabeno, bet ji buwo darbinga ir protinga. Per kelis Metus grażaus Sugywenimo prie Darbo ir gero Pasisekimo jůdu palaimingu jautėsi. Ane buwo dar palaimingesne, kaip Dukteraitę susilauke: ji augino Kudikėli, kaip imanydama, rodydama prie kožno Žingsnio ant gero Paweikslo. Urtike augo dailey ir rodės Motynai, kad ji su Czėsu naudinga Moteriške pastosenti.

Ir teip wienokioje Palaimoje perėjo jiems šeši Metai; Urtike pastojo ketwirtů Metů.

Tů Tarpu Palaima pražuwo netikėtu Budu. Kieme pradėjo Karštlige (Typhus) rodyties, ir Smerties Angelas nusmauge daug Žmonių. Nepraleido Liga ney Eiwilo Namus. Apsirgo Ane, pradėjo klajoti, šnekėjo Diews žino ką. Iš Miego pabudusi ji šauke: „Jonai, kawok Urtikę, důk jei walgyti, neimk per Paczę Edę!" Jonas šauke Diewo Pagalbos. Atėjo kelios Bobeles su wisokiomis Žolėmis, gyde Wargšę Anę, wienok Ane neilgay trukus pasimire.

Teip Urtike Siratėle pasiliko. Bobos, Anei dar ant Lentos begulint, pradėjo jau Eiwilui Paczę piršti. Wiena rodyjo Bušę, antroji jůdakę Edę per gerą Gaspadinę. Eiwils ant to Wisko tiktay Galwą purtino ir nu Sermėgos Ašaras šlůste. Bet Szermenims pasibaigus, reikėjo iš Naujo pradėti gywenti. Žmogus mate didžiausi Wargą, bet jis pasižadėjo Paczios daugiaus newesti.

Szerminims dar nepasiliowus, jůdake Ede apsisiautusi tamsia Skepeta globojo mažyniką Urtikę, ir ne wiena Ašara nurytėjo iš jos žibanczių Akių. Eiwils tai mate. Ede gyweno Kaimynystėje, nės ir Kiemas susteidawo, kur Szulinei stowėjo. Tėwů neturėdama ji laikėsi prie Brolių, kurie, Tiesą sakant, ant jos ir atbojo; jiji buwo drąsi, jei pamėgo poniawoti, ir kad ji ką Žodžeis neapgalėdawo, tai imdawo ji į Pagalbą sawo Akis, kurios kaip koki Ugnis žibėjo. Jauni Wyrai buwo prieš ję lyg maži Waikai, šji išjůkdawo jůs ir pamėtliojo wisiems jů Pasielgimus. Geresnės Gaspadinės nereikėjo; prie jos ėjo Wistas Wėjo Greitumu.

Anei numirus Syki Ede pas Eiwilą nuėje, tartum Riešuczių Urtikei nunešdawo. Ji buwo labay meilinga, šwelney kalbėjo, bet Urtike bėgo nu tos Meilės. O Ede lyg Akimis sakyte sake: „Nepabėgsi nu manęs, aš cze poniawosiu, užimsiu Anės Wietą."

Ne Syki turėjo Eiwils susitikti su je prie Szulinio; ten keli nu jos ištarti Žodžei ismego į Eiwilo Szirdi. Ir Dywai, po trumpo Laiko buwo Eiwils karščziause Meile prieš Edę gawęs. Jos Brolei iš Džiaugsmo šokinėjo, kad Seseri daugiaus nebipriwale Namėj laikyti ir su je apmaudyties.

Wieną Subatą jau Jonas su Piršliu pas ję atejęs buwo. Merga dar tartum gėdėjosi prie Rašlio nutekėti, wienok ji pasižadėjo tay daryti.

Eiwils Swodbą labay aukštą iškėle; o po Swodbos reikėjo su Gywenimu prasidėti. Pirmose Dienose buwo šeip ir teip. Jonas rodės sawo Moteriške širdingay mylys. Wienok kada nekada mėlinoses ašarůtos Akeles jo Anės gůsdamos jam pasirode. Ak Diewe! sakydawo jis sawyje, Diews tedůda Taw amžiną Pakaju, Anele, o man reikia gywenti! Ir wėl bėgo jis pas Edę, kuri su margais Kedeleis apsirėdziusi, su Karoleis ant Kaklo, baltus Linus werpe, linksmay Giesmę giedodama. Ji Joną pamacziusi Werpalą šalin pamete ir sawo Wyrą širdingay pabucziawo Tů Tarpu ant Urtikės Nieks nežiurėjo, Motynos Mylimaję Wisi užmiršo. Mergyte pradėjo menkyn eiti, rusta pastoti, o tai nepatiko Edei. Tėwas paėmęs mažytę Edę ant Rankų globojo ję klausdams:

„Ar myli Mamaytę Edę?"

„Ne, Tėtyti, ne! jiji manę muša; kur mano geroji Mamyte yra? wažiůkime pas ję!"

„Nebiera anos Mamos, yra šita . . ."

„Nenoriu, nenoriu . . ." ir pabėgusi šalin werkdawo.

Ede užtikusi Tėwą su Dukteraite pradėjo užmėtinėti, kad jis jos neglobodawo: „Eik Tu, ką saw mislyji, toki gywa Daiktą ant Kelių sodindams?!"

„Ak Moterišk'," sakydawo jis, „tai juk mano Dukryte yra.

„Eik, kad aš turėsiu, tay bus Tawo Duktė; o dabar ta Rudwėlę priprapinti niera galima."

Jonas nutildawo, o Ede pasisėdo, jeib toliaus werptu. Ji mokėdawo teip elgtiesi, kad Jonas gatawas budawo, ir Gywasti už ję atidůti. Bet Wistas butu geray buwus, kad ne tas n'apkentimasis Kudikis butu buwęs. Ant Galo dare Ede tikrą Peklą Urtikei. Ipykusi ji šaukdawo, kad jis ję weštu, kur jis norys, arba nors ir tą Kirmineli, kurs Namůse tikt Negerumą jei darąs, užmuštu. Kantrumas prie to Wiso jau perėjo, ilgiaus kenteti nebuwo galima.

Wieną Dieną išėjo Ede pas Brolius. Jonas wiens pasiliko. Urtike ant Aslos susiriętusi werke. Kasžin, dėl ko Jonui teip graudžey ir piktay ant Szirdies buwo; jis pasin-

Darbo ir bene sawyje apdumojo, ką daryti reikią. Arcziausi Gywenimai, kuriůse ant Pagalbôs, Razbaininkus persekinėti, rokůti galima buwo, gulėjo beweik dwylika englißků Mylių į Rytus. Aplink Red-Water-Runą nebuwo be szių dwiejų Aukskasių ney jokiôs gywôs Duszios; jůdu buwo wienintelu, kůriůdu senąsę Budawonę jau szeszes Nedėles apgyweno, norėdamu ten pabandyti, ar jiems Palaima geresne butu, ne kaip pirmesniem dwiem Darbininkam szioje Důbėse. O ir isz Tikro pasirode teip. Iszgawims isz Důbių buwo rods tikt menkas, ale jů daugiaus buwo Aukso Grudelei mažose Upelėse randami. Kaip Mak-Gregors surokawo, turėjo briedskurinis Žakelis, kuriame jůdu „geltonases Aukso Dulkes“ pakawojo, jau tris Tukstanczius Dolerů werts buti. Mak-Gregors rodėsi pirma pilnay nusiramdęs.

„Mudu keliausiwa szalin isz sziczion,“ tare jis: „Salwadore yra piktas Kaimyns.“

„Geray,“ sake Wilius, „pasikelkiwa teip greitay kaip galima. Miestelyje Pokerkamp atrasiwa mudu Prietelių, kurie rasi su mudům ant Pasigiežimo priesz tus Razbaininkus susidraugawos.“ Mak-Gregors szwilpe per Dantis, kaip jis wisados darydawo, kad koki Apjůką ant Liežuwo turėdawo. Wienok jis pasilaike sziam Kartui sawyje, ką jis dėl sawo Prieteliaus isztartujų Lukesczių atsiliepti ketino, ir pasiliko prie Dalyko, kurs beje dabar judům swarbjausics buwo.

„Szendien užtekės Mėneselis ant deszimties Ziegoriaus,“ tare jis, „kaip weik jis per Sierrôs Newadôs Kalnyną pakils, iszkeliausiwa mudu. Pirmjaus nebutu welytina. Dar ką! Ar tu patėmyjei Smilczių Důbėje, ar tie Wyrai raiti buwo. Wieno Postwežimo Arklis nebibuwo pagal Tawo Papasakojimą. Tikray bus jie ji drauge pasigabenę.“

„Asz iszwydau skaitlingay Arklio Pėdų,“ pasake Wilius. „Ir po Rugpywės Medžių buwo Žolė aplinkuy nu Posnagų nutrypta.“

„Tai geray! Tay ir ta Gauja bus Keliu pajojusi, kurs aplink Kalnyną weda, o kuriůmi ir Bėdžei Keleiwei wažiawę bus, pirm ne kol jų Likimas jůs atsteko. Mes eistumi todėl skersay per Kalnyną. Tokiu Budu szauney jůs praeisime. Anapus Důbynių nusileisiwa mudu tada prie Smilczių Důbių į Atkalnę. Kiteip neeis, o asz tikiu, Neczestis nepadarys mudum ney jokią Brukszmi per mudwiejů Rokundą!“ —

Dwi Adyni wėliaus abudu iszkeliawo. Puczka aut deszinioje Peczio, Kapli ant kairioje, ant Nugarôs Skaurada (Pane) ir Tijôs Dėžėle, Delmone Pypke ir Žakelis su warginga y surinktomis Aukso Dulkemis, po Pažasties Ploszczius, o Dirže Peilis, Rewolweris bey Gėrimo Pleczka, tay buwo wisas Kraitis Aukskasių. Wiskas kitkas butu tikt Apsunkinimas buwęs.

Judům pėstiems beeinant, sake atsikosėjęs Mak-Gregors: „Kadangi mudu szioje Walandoje tikt Nieko geresnio neturiwa daryti, papasakosiu asz Taw, kaip ir kokiu Budu asz ankscziaus su sziůmi Kraujo Szunimi, Salwadore, susitikęs esu. Tu jau žinay, kad asz Warguzis, Sirata, buwau ir didžiame Siratů Bute mudwiejų abėjů irlantiszkame Gimtinės Mieste Belfast užaugintas tapjau. Asz geidžiau, Jurės Wyru pastoti, o man ir buwo pagal mano Norą iwelyjima. Teip asz su keturioliktais Metais ant Jurių praėjes, atradau ant jujų ir sawo antrąję Tėwiszkę. Man reikėjo patlab paskutinę Kelionę per mažesnyji Matrużą daryti ir buwau ant didžio Trimaczio Szlužmoje, kursai Taworą į Miestą La-Paz Amėrikoje nugabenti turėjo. Arty prie Ůsto asz nepalaimingu Budu per Krasztą puldams, ant wieno Lůto teip labay Keli susimusziau, kad asz ilgą Czėsą Koją sulenkti negalėjau. Tai buwo dar Palaima, kad asz sužwejotas tapjau, o ir be to dar sawo Gywasti palaikiau. Dabar stowėjau ties Spitole mielaszirdingujų Seserių Mieste La-Paz, kaip asz galiausey szalin paleistas buwau ir žwelgiau nusiminęs į tamsnji ateisentiji Czėsą. Man teip szen ir ten beraiszant — nės Koją asz tikt wėliaus tegalėjau wisay wartoti — ateina pas manę senasis Ligonbuczio Liekorius, klausia manęs szio ir to, o asz iszkretu jam wisą sawo Szirdi. Jis rasi bene manęs gailėjosi, ir mano Atwirumas ikwėpe jam Pasitikėjimą. Jis parupino man Wietą wiename Gelžių Krome, kurio Apturėtojis, kaip jis sake, Paczę isz mano Kampo wedęs buwo. Asz ten istojau, o mano Kojei sustyrusei pasiliekant, o teip ir su Jurių Szlužma wisay pro Szali ėsant, pasidawjau asz į sawo Likimą. Asz buwau toje Szlužmoje jau kokius tris Metus ir buwau ant Žemės jau geray isidirbęs, tay pasiplatino wieną Dieną Žine apie Aukso-Atradimą. Tai buwo begalinis Sujudimas prie wisų Jurės Krasztų, ir wisas Swietas trauke Aukso kasti. Mano Ponas užkrowe sawo wisą Kromą, sawo Paczę ir manę drauge ant Wežimo, ir mes isztraukėme į Aukso Žemę. Iszsirokawims mano Pono, Mieste San-Francisko Kupczystę itaisyti, iszsireiszke labay palaimingu, kadangi jis sawo Krome Wisko turėjo, ką tikt Aukskasys wartoti galėjo. Kad szale Wisko ir Brangwyno Stubute buti turėjo, iszsimane isz sawęs, o ta geresni Pelną iszmete ne kaip Kupczyste Gelžies Taworais ir Rewolwereis. — Dabar pareina mano Susitikimas su Salwadore. Sennor Lopez — tai buwo Prawardė mano Pono — pasimėgo labay meszkerioti ir pasiliko Kartais dwi, tris Dienas szalin, idant tůmi darbotůs. Wieną Dieną jis pas manę į Kromą atėjęs, tare man: „Waike, asz czion Kaimynystėje užėjau wieną Upelį, kuriame Foreles kribszdėti-krebžda. Sakyk mano Paczei, kad asz meszkerioti ėjęs esu ir tikt szwentą Wakarą tesugryszių.“ Ir tůmi jis paėjo su sawo Meszkeriojimo Dalykais szalin. Man tai sawo Pono Paczei pasakius, szi atsiliepe: „Ten pikcziausieji Indyjonai sawo Darbą prowyja, o — asz turėjau szę Nakti piktą Sapną! Jey tu Kelią žinai, tay bėgk ir pawadik mano Wyrą atgal!“ Asz Kelio nežinau, o tůmi Tarpu parėjo ir Pirkėjů į Kromą. Du Indijonu buwo, sudriskę Wyrai, ale eyropėiszkiůse Drabužiůse. Jůdu prasze Brangwyno, ir man teip pasirode, kaip kad jůdu mudwiejų Susikalbėjimo klausėsi, kuri mano Pono Pati szaukdama tolyn wedusi buwo. Weik po to atstojo jůdu. Duryse susitropyjo jůdu su wienu isz musų Kaimynů Kurpsiuwjų, kursai arty musů Darbawietę turėjo. Jis Galwą kratydams tare Lopezėnei: „Ar žinote, kas wiens tů dwiejų Wyrų buwo? Tai buwo Salwadore, Galgio Pauksztis ir Kraujo Szů, koki wisas tykujų Jurių Krasztas niera matęs. Kad ji Žmones už Sprando dar niera ėmę, ir yra Dywas. Tas Wyrs yra daugiaus Razbajyscziu iszprowyjęs, ne kaip kad jis Pirsztů prie Rankų tur. Asz welyju jums, palikite tokius Wyrus kitą Syki gražey Lauke, jie prawaro tikt Jums geresnius ir twirtus Pirkėjus.“

Tůmi paėjo jis szalin, so mes turėjome Krome ir Gėrimo Stuboje weik wisas Rankas pilnas Darbo ir menkay atsiminėme Salwadorės ir jo kruwinujų Darbų.

Szwentą Wakarą szeip wisame Kampe teip labay dawadniam Lopezui nesugryžtant, pastojo jo Pati tikt labay baiminga. O ji ir wisą Priežasti ant to turėjo, nės, trumpay sakant, Biedžius buwo Palinksminojimą su Smercziu turėjęs iszlyginti. Žmones atrado ji ant Krantôs ano Upelio, be Drabužių ir Wertybės Daiktų, su sudaužyta Kaukole, kaip kad kas su sunkeis Sopagais ant Galwôs trypęs butu.

(Dar ne wiskas.)

---

kęs Bėri prie Szlajuczių atważiawo pas Angą; isisodino Mergaitę ir iszważiawo su ję į Girę.

„Kur, Tėtyti, ważiůji?“ klause Urtike.

„Pas Mamytę“, tare kimiu Balsu Tėwas.

Tėws prie Szieno Kugio priważiawęs ir Mergaitę, nu Wežimo nukėlęs, jis greitay atsitolino ir į Auksztį žiurėdams sake:

„Palauk, Mamyte ateis!“ Užkirtęs Bėriui jis potam Namon pawažiawo. Cze sutiko jis Edę.

„Kur Urtike yra?“ ji paklause.

„Iszweżiau ję szalin!“

Ede Nieko n'atsake, tikt smarkey sukosi apie Wakarėnę. Ji nu dabar labay linksma buwo, bet Jonas, iszblyszkęs kaip Siena, tylėjo; jis n'ėjo gulti, o priesz Widurnakti isz Namų prapůle. Ede klyke, jieszkojo jo, bet niekur jo nebuwo.

Rytmetyje, arcziausiame Miestelyje Žmogus puse suszalęs prie Perjėszkojimo Sudžiôs maldawos ir szitą baisų Atsitikimą papasakojąs: „Imkite manę į Kalėjimą; nės asz sawo Kudiki nužiudžiau, nuweżiau wakar sawo Dukteraitę ant Szieno Kugio ir dawjau jei nustipti.“

Tai pasakęs jis kaip bej Dwasės ant Žemės sukrito. Sudžia ji į Kalėjimą nugabendino, o patsai su Sudo Rasztininku tą Dalyką pertyrinėti iszważiawo.

Pagirėje atrado jůdu ant Szieno suszalusę Mergaitę.

Prisaikintujų Sudas prasudyjo Razbaininką sawo patiės Kudikio, Korawonę palengwindams, ant penkiolika Metų Cuktuzęs.

— — — — — — — — — — — —

Jonas Kalėjime susirgo ir keliomis Nedėlėms praėjus pasimire.

Ede jo Lawoną pamacziusi kůne isz Umo iszėjo. Ję Žmones wieną Rytą negywą ant Patalo atrado. Ji buwo pati apsinůdawusi.

S.

Isz Lietuwôs bey abiejų Prusų Prowincų.

Tilžėje, 28. Sept. Praėjusę Nedėldienę laike Wyskups Behr, Duszių Rupintojis czion ėsanczioses (Szatų) Kalwynų Parapijôs, sawo Atsisweikinimo-Miszę. Wyskups Behr pasidůda po 52 Metų Žegnonės pilno Darbo — 45 Metus czionay, o 7 Metus Elbingoje — į geray užpelnytąji Atilsi. Tegal jam dabar Pono Diewo Žegnone, kurę jis teip tankey sawo Surinkimui nů Auksžto iszprasz ęs yra, ir jo Gywasczio Wakarelyje pilniausiu Saiku į Dalykus tenka.

— 27. Sept. buwo Tilžės Brangwyno-Kupczei wienoje Swėtlyczioje susirinkę, jeib sutartu, po kiek Brangwyną nu 1. Oktoberio pardůti reikią. Jie sutare, Stikleliůse Swecziams, Gaspadoje 1 Lyteri ruginio Brangwyno už 50 Pf., $^{2}/_{10}$ Lyterio už 15 Pf., $^{1}/_{10}$ Lyterio už 8 Pf. parduti. Toliaus tape sutarta, paprasto geresnio Brangwyno Lyteri už 80 Pf., o Stikleliůse Swecziams, Gaspadoje, $^{2}/_{10}$ Lyterio už 20 Pf., $^{1}/_{10}$ Lyterio už 10 Pf. perleisti. Prekia daugiaus geresnio Brangwyno pasikels pagal Gerumą ant 1 Mk. iki 1 Mk. 50 Pf. už Lyteri, o Stikleliůse ant 30 Pf. ir 15 Pf.

— Pagal §. 46 Žokano Brangwyno Apakczyžiawimo nů 24. Jan. 1887 tur nů

1. Oktoberio ßimet kożnas wartojamas Brangwynas su paskuy użdedama Akczyże nû 30 Pf. uż Lyteri czysto Szpyrtauso apßteyriûjamas buti. Nû ßitôs Akczyżês pasiliekta walns: 1) Brangwynas, kursai remesteninkißkiems Darbams, ir Rugpywês Padarymą prirokûjant, Gydymui, Mokslo Priewoliems arba Czystyjimui, Kurenimui, Wirimui arba Apßwietimui suwartotojams yra; 2) Brangwynas tegal rastis Rankose Kupczaujanczių, kurie Pawelyjimą Brangwyno Szinkawimui arba mażai Kupczystei su Brangwynu tur, ne didesniûse Szmotûse kaip po 40 Lyterių; Rankose kitû Gaspadorysczių ne daugiaus kaip po 10 Lyterių czysto Szpyrtauso; 3) Brangwynas, kursai ißrodomay prieß Użmokējimą Akczyżês nû 125 iki 180 Mk. uż 100 Kylogr. iß swetimôs Żemês igabents yra. — Primename dar, kad po Lyteriu Lyteris czysto Szpyrtauso suprantams ir kad neapakczyżiûjams Lyterių Skaitlius tiek pasiaukßtina, kiek Szpyrtausas su Wandenimi ir t. t. atskiestas yra.

— Szepiû Sude turējo 20. Sept. dēl didżio Priegawimo Ukeninks Augusts Sz. iß Lumpēnû atsiliepti. Apskustasis buwo Pradżioje Nowemberio praėj. M. Kupczelninkui Jakßtui Trakeninkûse 5 Kiaules pardawęs ir nû jo 100 Mk. ant Rankôs gawęs, su tûmi Suderējimu, tas Kiaules Jakßtui po keliû Dienû ißbûti. Jakßtui po keliû Dienû atējus, tas Kiaules atsiimti, nebebuwo jau tujû; Jakßtas buwo jes kitur pardawęs. Apskustasis bande tûmi ißsikalbēti, kad jis tą 100 Mk. Piningû kaipo Zyczką gawęs; Liudeninkû Ißklausinējims wienok ßitą Atsikalbējimą i Nieką pawerte. Szepiû Sudas ißpażino Apskustaji Priegawimo kaltu ir prasudyjo ji ant 4 Nedēliû Kalējimo ir ant Kaßtû Neßimo.

— Dēl Perżengimo Weksliû Sztempelio Zokano turējo Makleris Alberts D. 27. Sept. teipjau po Szepiû Sudu atsiliepti. Akczyżês Wyriausybe buwo D. dēl Wekselio-Neßtempeliawimo su 50 keropa Werczia 40 Pf. giliûjanczios Sztempelmarkês, t. e. su 20 Mrk. pakorawojusi. Prieß tai buwo Apskustasis sudißko Nusprendimo praßęs. Prowoje tape ißrodyta, kad Apskustasis Weksel, kuriam zokanißkoji Sztempelmarke suwartota nebuwo, iß Rankû dawęs, o teipo ir ne kitam pardawęs, bet kad Geriktsvollzieheris pantûdams tą Weksel atēmęs buwo. Szepiû Sudas ißrado todēl Apskustaji nekaltu ir Kaßtas Waldżios Kasei użdējo.

— Per Jomarką ißsiplēße wiens Builis sawo Wadowui Wokiecziû Ulyczioje. Tēnay bēgdams apwerte jis keles Pipirgēcziû Budas, suplēße wienam Wyrui Sermēgą, dure i ji su Ragais ir ibēgo i Kruwą Pûdżiaus Taworû, kur jis galiausey nutwertas tape. Ißkada, kurę Builis padare, ēsanti 100 Mrk. didele. Builio Apturētojis ßitą Ißkadą tûjau atlygino.

— Nesenay praneßēme mes apie sibyrißkaji Marą, kursai buk Wilniaus Gubernijoje atsiradęs. Dabar ißsireißkia, kad ta wisa Naujiena pramanyta ēsanti. Szitas Pramanyms atsirado per sekanti Atsitikimą: Smorgoniûse, minētame Miestelyje, yra daug Kajemēkijû. Tarp ißdirbtinujû Skurû radosi ir Skuros tokiû Galwijû, kurie nekuria limpancze Liga pûlę buwo. Keliems Darbininkams, kurie prie Rankû atwiras Ronas turējo, Skuras beißdirbant, Nûdai tôs Galwijû Ligôs i jû ronûtas Rankas parējo, iß ko Kraujo Apsinûdyjimas sekēsi ir tie Wyrai pasimire. Per tai, kad iß tû Ronû baisus Skaudulei atsirado, pakilo Mislis, kad rasi tai sibyrißkas Maras buti galys.

— 29. Sept. Arkliû Turgus buwo skaitlingay wisokeis Arkleis pripildyts. Tikt Oras buwo labay prastas. Wyriausey radosi ant Turgaus Arklei brangiôs ir grażiôs Weislês. Pirkikai buwo didżiame Skaitliuje ne wien iß musû Prowincôs, bet ir iß tolimôs Wokietijôs susiradę. Ir iß Belgijôs bey iß Prancuzijos buwo Kupczei atkeliawę. Prekios swarstēsi uż widutinę Weislę tarp 600 ir 1200 Mk. Tikt Pirkējei pamażu Arkliû tepirko, jie lauke antrôs ir trecziôs Turgaus Dienôs, mislydami, tada pigiaus pirkti galēsę. Antrą ir treczią Dieną wienok jau labay menkay Arkliû ant Turgaus bebuwo; ipaczey treczią Dieną, Subatoje, wisay jau nebuwo gerû Arkliû bematyti.

— Wakar pasiseke Wagis ir Nuslēptojus Pradżioje ßio Mēnesio prie Szasijôs Użweizdo Szwarco Sterpeikiûse ißprowytosês Wagystês surasti ir apkalti. Prie nekuriôs Darbininko Pacziôs antrapus Nemuno ir prie dwiejû Gywatininkû Sztulbeikio bey Szpliterių Policistai jau uż kelis Szimtus Markiû wogtû Daiktû atrado.

— 30. Sept. „Lietuwißkoji Raßtû Draugyste“ triusia ßioje Walandoje su Ißdawimu 12. Knyguczių Draugystês Praneßimû, kurios po keliû Dienû su Pakwietimais ant wisotino Susirinkimo 13. Oktoberi Draugsąnariams prisiuncziamos bus. Ißleidims II. Dalies „Dainû Balsû“, kaip ir lietuwißkujû „Bażnyczios Giesmjû Balsû“ nusidûs tikt tada, jey praßytoji Paßalpa iß Żemês Skrynês gaunama bus.

— 1. Okt. Yra pagirtina prisipażinti, kad karalißkoji Waldżia Gumbinēje uż Pasigerinimą Bicziû Auginimo wis daugiaus rupinasi. Teip, ant Paweikslo, gawo pażystamasis Bitenink, Pons Mokytojis Möhring iß Lypartû ant Kelionês Paßalpą dēl Prisimokinimo Biteninkystēje. M. keta i Szlēzijią bey Hanowerins keliauti, meilydams pasiżiurēti ir prisimokyti, kaip ten, kur Biteninkyste daugiaus ne kaip prie musû żyd, Żmones biteninkauja.

— 3. Okt. Naktyje i Nedēldienę dege wēl wiens Buts Aukßtoje Ulyczioje, kuriame Pakuże Kupczystês „Franz-Sohn“ randasi. Ugniês Gesintojiems wienok pasiseke, po sunkaus Wargo Ugni ißgesyti, kuri tikt Stogą tesuczērawo. Ir tą Syki ißsireißke wēl, kad Ugniês Szprical Dawade nebuwo ir iß tôs Priežasties ilgay truko, kol galima pastojo, Wandeni ant deganczio Buto laistyti.

— Ciecorystês Banko Prēzidents v. Dechend ßenden i Tilżę atkeliawo. Jis ważinējosi po Prowincą Ciecorystês Bankus ir Ciecorystês Banku-Wietas perżiurēdams.

Rusnēje, 29. Sept. Szendien tape musû Bażnyczioje Kreizo Pasiuntinystes Szwente, 4 dwasißkiems Wyrams, butent Wyskupui Oloff iß Werdainês, Kunigui Dickmann iß Kalninkû, Kunigui Denukacziui iß Plaßkiû, Kunigui Hassensteinui iß Szakunu, kaip ir Lantrotui v. Lynker iß Szilokarcziomôs pribunant, ßwencziama. Warpams prieß 11. Adyna prim Pētû Szwentês Pradżią apsakius, prisipilde Waikais ir Girlandēmis ißpûßtoji Bażnyczia. Giesme pagiedojus, użstojo Pons Kunigs Dickmanns aut Altoriaus ir palaike Liturgiją. Tada pagiedojo Wyrû Giedotojû Draugyste keturiais Balsais keles dwasißkas Giesmes. Pons Kunigs Denukatis nurode ant Żegnonę atneßanczios Pasiuntinystês, per kurę ßwiesieji Saulês Spindulei Ewangeliôs wis daugiaus i pagonißkases Żemes isiwerżia. Tada praße Kalbētojis, tikt wisados, kad ir mażiausią Piningēli, Pasiuntinystês Naukini apierawoti. Pons Wyskups Oloff kalbējo apie Pasiuntinystês Butybę.

Szilokarcziamoje, 27. Sept. Wiens ikißiol Garais warome Lentû Pjowimo Malune czionay Darbo gawusysis Darbeninks tape praējusę Subatą iß Szlużmôs paleistas. Iß Apmaudo bene labay prisigēręs ir Namon parējęs, ißgainiojo jis sawo Namißkius ir potam wisus Daiktus sutrußkinęs bande jûs użdegti. Wienok Kaimynai ji surißę i Kalējimą nugabeno.

Gastûse, 22. Sept. Pyplinês Dware tape wiens pasiutęs Szû użmußtas. Iß tôs Priežasties użdraude Landrotas prie aukßtôs Korawonês, Szunius sekancziuse Kiemûse: Argenthal, Akmenienen, Piplin, Bitēnißken, Medlauken, Gr. ir kl. Heinrichsdorf, Rosenwalde, Rucken, Waßespint walnus laikyti.

Budwiecziûse, 27. Sept. Szuile Didż. Kakßiûse, kuri pirm Fērijû nu kokiû 146 Waikû aplankoma buwo, gaus dabar tikray kitą Pawasari 2. Klasą pribudawotą, kadangi didysis Skaitlus Szuilokû wienam Mokytojui tikt per didelis yra. Dabarnykßtis Mokytojis, sens Pons, kursai jau pirm 2 Metû sawo 50 metinę Szlużmôs Szwentę ßwente, yra Pirmpieczio ir Popieczio Mokslą italsęs, jeib wisi Szuilokai Mokslo dalywu pastotu, kadangi jus Kruwoje mokinti Szuilstubēje Wietôs nerandasi.

Goldapēje, 28. Sept. Iżegnojimai Pirmkarcziû ßime Kreize yra pabaigti. Tarp 800 Wokiecziû buwo geras Skaitlus Lietuwininkû bey Lenkû.

Klaipēdoje, 28. Sept. Iß Nimmersatto yra raßoma; Pētnyczioje 23. ß. M. ējo keli Laiwai su Palangôs Żwejeis i Jures ant Żwejybôs. Dēl smarkaus Wējo jie, Darbą atlikę, prie Kraßto prieiti negalējo, bet tape wis toliaus i Jures nublokßti. Su Apgailējimu yra mislyjama, kad wisi Laiwai i Nepalaimą parēję ir Żwejei Wilnyse sawo Smerti radę bus, nēs Nedēldienēje wiens apwerstas Laiwas su Tinklu ant Kraßto ties Nimmersattu ißmestas tape.

— 27. Sept. Kaip baimingay Kartais yra, ant Kopkalniû keliauti, parodo ßisai Atsitikimas: Maßynists C. iß Miesto nû Termyno pēsczias i Szwartnortę Namon eidams, sutiko Pusmylę nû Szwartnortês atstu stipru Wyrą. Ansai mislydams, kad tai koks Plēßiks buti galys ßiam prisidraugawojo. Szisai greitay apsistojęs pasake Maßynistui, jey Maßynistas jam neatdûsęs Piningus, jis ji użmußęs. Maßynists ir nesugaißęs budams Walkatai greitay Lazdą iß Rankôs ißplēße ir jam sudawe kelis Kirczius per Ranką, o kaip ansai ir Peili ißsitrauke, dar ir per Galwą, teip kad Walkuns ant Żemês parpûle. C. bēgo Namon Policiją atwadyti, ale ßi atējusi nebrado to Walkuno.

— 30. Sept. „Libauer Zeitung“ iß Lybawôs raßo: Kokius tris Bertainius Myliôs atstu nû Palangôs mate Żmones Girēse 2 Wilku, kurie tarp kitko 1 Kumeli Paliepgiriû Kieme pasiplēße. Szioſe Dienose yra dide Medżiokle aut Ißnaikinimo ßitû priegadingujû Żwērių sukwiesta.

Labguwojē, 27. Sept. Skaitlingay Kreizo Ukininkû palydētas tape wakar Lawons nesenay miruſiojo Żemês Saimo Dēputērto Labguwôs ir Wēluwôs Skyrimo-Walsczių, Dwaronies L'Hardy iß Kapßtikiû, ant Didż. Legicziû Kapiniû palaidois. — Pētnyczioje nulaikytasis Galwijû ir Arkliû Turgus buwo teip menkay kaip ßeip niekados atlankytas. Ant Arkliû-Turgaus nebuwo ney gero Arimo-Arklio atrasti, teip kad galiausey tikras Cigonû Turgus prasidējo. Galwijû ir menkay tebuwo

gerû; gerieji Gywolei tape brangey užmokēti, Kromo Turgus buwo prastojo Oro labay gaiszinams. — Pirm keliû Dienû nugrimzdo wēl ant Kurszisżkujû Mariû ne toly nů Rinderortês Lentomis sunkey apkrauta Walte. Kadangi dide Wētra buwo, tape Walte tůjaus sudaužyta, teip kad Žmones wos wos nusigelbēti galējo. Walte priklause Sziporiui Jorjonui isz Pajůdkranczio szale Rusnês. Nugrimzdusioji Walte nebuwo į Ugniês Skryną įpirkta. Sziporius prapulde to dēl Wisžą, ką tikt turējo, ir pastojo tokiu Budu su Sawiszkeis Ubagu.

Szwieżiausiosios Žines.

Berlyne, 6. Oktoberi. Szendien Bundêsrota Susitējimą nulaike, kuriame Wieteninkai prusiszkosês Waldziôs tą Užmanymą state, kad teip wadinamasis mažasis Apgulimo=Stonas dēley Zocialistû Apdraudimo nu dabar ir ant Szpandawôs Miesto padawadyjamas butu.

Turgaus Preke

nu 1. Oktober 1887.

		Tilžėje					Klaipēdoj			
		M.	Pf.	M.	Pf.		M.	Pf.	M.	Pf.
Kwēczei	100 Swarû arba 50 Kilogramû	6	50	6	80	už naujaji Szepeli	5	50	6	—
Rugei		4	50	4	80		4	50	5	—
Miežei		5	–	5	70		5	—	5	70
Awižos		4	20	4	50		2	—	2	40
Žirnei, balt.		5	—	5	60		5	50	6	—
„ rain.		7	50	8	50		6	—	6	50
Roputes		2	80	3	50		1	50	1	80
Kiauszei ant Kapôs . . .		2	50	—	—		2	50	—	—
Swiestas	už Swarą	—	85	1	–		–	90	1	—
Kiauliena		—	50	—	60		—	40	–	50
Jautiena, geriausojî		—	35	—	50		–	60	—	70
Werszięna		—	35	—	45		—	30	—	45
Awiena		—	35	—	40		–	35	–	45
Sziens	už Centneri .	2	—	3	—		2	—	4	—
Szaudai		—	–	—	—		1	75	2	—
Szaudai už Kapą		21	—	24	—		—	—	—	—
Sēmenei už nauj. Sziep.		8	—	8	50		—	—	—	—
Timotai už Centneri . .		20	—	22	—		—	—	—	—
Krusztēne, prasta	už 2 Swarą	—	34	—	—		—	—	—	—
Awižû Krûpai		—	44	—	—		—	—	—	—
Linai už Centneri		–	—	–	—		28	—	—	—
Malka, minkszta		-	—	—	-		40	—	44	—
Malka, kieta		—	—		—		44	–	46	—

Turgaus Prekes Karaliaucziuje

nu 5. Oktober.

Už po 100 Swarus Szieno 2 Mk. 20 Pen. iki 2 Mk. 60 Pen., Szaudû 1 Mk. 42 Pen. iki 1 Mk. 67 Pen., Kwieczû 6 Mk. 59 Pen. iki 7 Mk. 06 Pen., Rugiû 5 Mk. — Pen. iki 5 Mk. 88 Pen., didziujû Mieziû 5 Mk. — Pen. iki 5 Mk. 43 Pen., mažujû Mieziû 4 Mk. — Pen. iki 5 Mk. — Pen., Awižû 4 Mrk. — Pen. iki 5 Mrk. — Pen., rainû Žirnû 6 Mk. 50 Pen. iki 7 Mk. 80 Pen., baltû Žirnû 5 Mk. 30 Pen. iki 6 Mk. 50 Pen., už naujaji Szēpeli Ropucziû 2 Mk. — Pen. iki 2 Mk. 80 Pen., už Swarą Jautienôs 40 iki 60 Pen., Kiaulēnôs 50 iki 60 Pen., Awienôs 40 iki 50 Pen., Werszienôs 40 iki 60 Pen., Swiesto 1 Mk. 20 Pen. iki 1 Mk. 40 Pen. už 15 Kiauszus — Mk. 70 Pen. iki — Mk. 75 Pen.

Berlyno Prekiû-Depesze.

Rublis Popieriaus-Piningușe
ant 100 Rbl. . . . . 180 Mk. 57 Pf.

Malkôs Pardawimo Termynai

nu 10. iki 16. Okt. 1887

12. Okt. ant Zēg.: 9: Nickelsdorf prie Gimbott Oberfirszterijês Leipen.
12. „ „ „ 10: Peitschendorf prie Strupped Oberfirszterijês Pfeilswalde.

Die **„Tilsiter Zeitung"** hat vom 1. Oktober d. J. an mit der Veröffentlichung von **„Skizzen zu einer Geschichte Tilsits"** begonnen, deren Verfasser seit langem mit gründlichen Vorarbeiten zwecks Herausgabe dieses Beitrages zur Heimatsgeschichte der Stadt beschäftigt ist. Ohne daß schon gedruckt, in Büchern oder Zeitschriften, vorliegende Quellen versäumt würden, soll in den Skizzen hauptsächlich auf Urkunden hingewiesen werden, die bisher noch gar nicht oder doch zu wenig für die Beurteilung früherer Zustände der Stadt Tilsit ausgenutzt worden sind. Da dem Verfasser Quellen zu seinem Studium im umfangreichen Maße zu Gebote standen und durch die Veröffentlichung der Skizzen in der „Tilsiter Zeitung" die Bewohner der Provinz sicherlich veranlaßt werden dürften, noch manche kulturhistorisch wichtige Antiquität als Beweisstück für das Leben früherer Zeiten an das Tageslicht zu bringen, so wird die Hoffnung des Verfassers der Skizzen gewiß in Erfüllung gehen, die Quellen, aus denen schließlich eine vollständige Geschichte Tilsits geschöpft werden könnte, im ganzen Umfange aufzudecken. Bei der Bedeutung der Stadt Tilsit, die seit drei Jahrhunderten an allen Kulturbestrebungen der Provinz Preußen in erster Reihe teilgenommen und die stets zu dem Leben und Wirken so vieler der vorzüglichsten Männer in Beziehung gestanden, werden die nunmehr zur Veröffentlichung gelangenden Skizzen zu einer Geschichte der Stadt Tilsit voraussichtlich das Interesse weiterer Kreise erwecken. Was den stofflichen Plan der Skizzen betrifft, so werden sie zunächst vier Zeitabschnitte enthalten: 1) die Zeit bis zum Erlöschen der polnischen Oberhoheit über Ostpreußen im Jahre 1660; 2) von 1660 bis 1757; 3) vom Beginne der russischen Okkupation im Jahre 1757 bis zum Abzuge der Franzosen im Jahre 1812; 4) von 1812 bis zur Gegenwart.

Für die Redaktion verantwortlich: G. Kaudonus in Tilsit. Druck und Verlag von J. Reyländer & Sohn in Tilsit.